

Náučný chodník Smolenický kras

Kraj:	Trnavský
Okres:	Trnava
Geomorfologická jednotka:	Malé Karpaty
Geologická jednotka:	jadrové pohorie
Chránené územia:	Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty, národná prírodná pamiatka Driny a národná prírodná rezervácia Hlboča
Prístup:	bus Smolenice, rázcestie a pešo asi 1,3 km západne na Jahodník
Východisko:	Smolenice, rekreačné stredisko Jahodník
Trasa:	Smolenice, Jahodník - pod jaskyňou Driny - Vlčiareň - Hlbočianska dolina - Smolenice, Vrtichov lom
Dĺžka, prevýšenie:	4,5 km, prevýšenie 230 m
Čas prechodu:	1,5 h
Počet zastávok:	8
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, lesnícke, historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Chodník vedie súbežne so žltou a modrou turistickou značkou a je prepojený so zelenou značkou a viacerými cyklotrasami.

Rok otvorenia: 1992, 2013 obnova

Aktuálny stav: Chodník je vo veľmi dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je; voľne sú dostupné obrázky panelov > .PDF

Kontakt: Speleoklub Trnava, o. z., Ovocná 1, 917 08 Trnava, tel. 0908 895 769; Lesy SR, š. p., Trnavská 12, 919 04 Smolenice, tel. 033 / 5926 111

Poznámka: Sprístupnená jaskyňa Driny, ktorá leží v blízkosti trasy náučného chodníka, je otvorená len sezónne (apríl až október) a mimo pondelkov.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Smolenice. Obec na západnom okraji Podunajskej pahorkatiny na úpätí najvyššej časti Malých Karpát západne od Trnavy. Prvá písomná zmienka je z roku 1256. Avšak už v 6. storočí pred Kr. existovalo na blízkom vršku Molpír veľké keltské hradisko a neskôr predveľkomoravská osada. V 14. storočí bol na susednom výbežku postavený gotický hrad na ochranu malokarpatských priesmykov a Českej cesty. Po jeho zničení v 19. storočí ho nahradil v 20. storočí vybudovaný romantický zámok (pozri samostatné heslo nižšie). Správa panstva v 19. a 20. storočí sídlila v barokovom kaštieli v obci, v ktorom jeho posledný majiteľ – Jozef Pálffy ml. – žil do konca marca 1945. Pre dezolátny stav bol kaštieľ v roku 2002 asanovaný. Od roku 1855 až do rozpadu monarchie bol pod hradom pálfyovský žrebčín. Obec má dnes dve časti – Smolenice a Smolenickú Novú Ves (pôvodný názov Neštich). K pamiatkam patria okrem komplexu zámku a jeho parku aj pálfyovský park (pri bývalom kaštieli), pranier, kostol Narodenia Panny Márie, súsosie Pieta, hradisko Molpír (samostatné heslo v texte k náučnému chodníku Hradisko na Molpíri). Ďalšími pozoruhodnými historickými budovami sú: starý pivovar Erdődyovcov, zemianska kúria Kollerovcov, stará škola či stará fara s Múzeom Molpír. Na rodnom dome Štefana Baniča (1870 – 1941), vynálezcu padáka a spoluobjaviteľa jaskyne Driny, v Smolenickej Novej Vsi je pamätná tabuľa.

Smolenický kras. Je jednou z ôsmich krasových oblastí vyčlenených v Malých Karpatoch, ležiaca západne od Lošonca a Smoleníc v oblasti vrchov Jahodník (311 m n. m.) a Driny (483 m n. m.). Ide o malé krasové územie známe najmä jaskyňou Driny a Hlbočianskym vodopádom, ktoré susedí s dvoma ďalšími rozsiahlymi krasovými oblasťami – severne naň nadväzuje Plavecký kras a južne Kuchynsko-orešanský kras. Neďaleko vchodu do jaskyne Driny (opis pozri nižšie) je 70 m dlhá Malá jaskyňa (prerobená na Speleobar). V okolí sú ešte: previs pod Zavesenou, previs pod Orechom a Mníchove diery. Významnejšie povrchové krasové javy okrem škrapov a skalných stien nie sú v území známe.

Národná prírodná pamiatka Driny. Chránené územie v strednej časti Malých Karpát na ich východnej strane západne od Smoleníc vyhlásené v roku 1968 na ochranu jaskyne v západnom svahu masívu Driny v tektonicky porušených druhohorných hnedosivých spodnokriedových rohovcových vápencoch. Na rozdiel od väčšiny turisticky známych jaskýň na Slovensku je **jaskyňa Driny** nevelkou puklinovou jaskyňou, ktorej priestory nevytvoril vodný tok, ale sú dôsledkom horotvorných procesov a následnej korózie ich povrchu presakujúcou zrážkovou vodou. Predstavuje sústavu užších puklinových chodieb s celkovou dĺžkou 680 m a výškovým rozpätím 40 m, ktoré majú krásnu kvapľovú i bohatú a farebnú sintrovú výzdobu. Sú pre ňu typické záclony so zúbkovitým lemovaním (známy je útvar Slonie uši). Na križovatkách puklín sú sieňovité rozšírenia. Objavená bola v roku 1929. Pochádzajú z nej nálezy kostí jaskynného medveďa. Zatiaľ je (od roku 1935) jedinou sprístupnenou jaskyňou nielen v Malých Karpatoch, ale na celom západnom Slovensku. Otvorená je sezónne (apríl až október).

Prehliadkový okruh má dĺžku 450 m, prevýšenie 10 m a 151 schodov a trvá asi 35 min. Upozornenie: Prístupový chodník k jaskyni, sprevádzaný informačnými tabuľami, je v závere strmý (100 schodov). Pamiatka leží na území európskeho významu Biele hory a chráneného vtáčieho územia Malé Karpaty (obe kategórie sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Národná prírodná rezervácia Hlboča. Chránené územie v strednej časti Malých Karpát na ich východnej strane západne od Smoleníc vyhlásené v roku 1981 na ochranu zachovalých lesných spoločenstiev na rôznych horninách s bohatstvom aj chránených druhov sucho- a teplomilnej flóry a fauny a krasových foriem v Hlbočianskej doline (predtým dolina Hlboča). V tejto riečno-krasovej vrecovitej doline, miestami až vyše 100 m hlbokaj, tvoria geologický podklad najmä druhohorné vápence, na ktoré sa vo vrchnej časti doliny viaže bralný reliéf a jediný malokarpatský občasný 9 m vysoký vodopád nazývaný Padlá voda. Povyše vodopádu v skalnej kaplnke Panny Márie Lurdskej zaujmú tvoriace sa zúbkovité sintre, typické aj pre výzdobu neďalekej jaskyne Driny. Rezervácia je súčasťou územia európskeho významu Biele hory a chráneného vtáčieho územia Malé Karpaty (obe kategórie sú súčasťou sústavy Natura 2000).

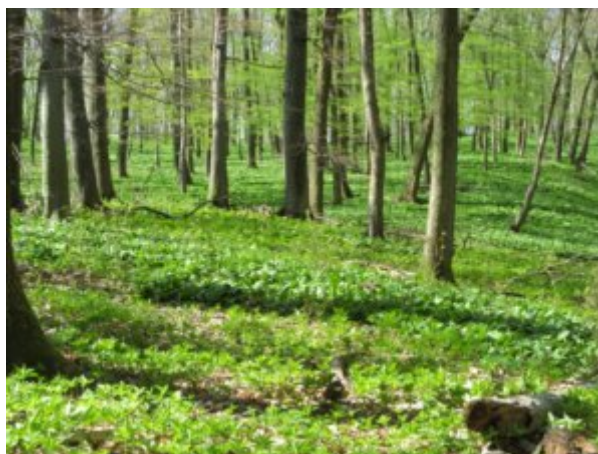
Smolenický zámok. V 14. storočí bol na výbežku z masívu Havranice východne od hradiska Molpír na okraji Malých Karpát nad dnešnou obcou Smolenice postavený gotický hrad, najsevernejší v rade pevností strážiacich z podunajskej strany malokarpatské priesmyky ako aj Českú cestu. Panstvo v roku 1388 kráľ Žigmund daroval Ctiborovi zo Ctiboríc, postupne boli majiteľmi hradu i obce pezinskí a svätøjurskí grófi, Országozci, Erdődyovci a napokon od roku 1777 Pálffyovci. Od polovice 18. storočia hrad pustol a v období napoleonských vojen začiatkom 19. storočia vyhorel. Zostala z neho len časť vonkajšieho opevnenia. Sídlo správy panstva sa presunulo do kaštieľa v obci. V roku 1911 pristúpili Pálffyovci k znovuvybudovaniu rodinného sídla na mieste ruiny hradu podľa vzoru stredofrancúzskych zámkov a návrhu architekta Jozefa Huberta. Obnova bola však dokončená až po druhej svetovej vojne, keď sa v roku 1945 majiteľom zámku stal štát a ako svoje letné sídlo neskôr prevzala Slovenská národná rada. Po dostavbe a zariadení sa v roku 1953 stal zámok reprezentačným miestom Slovenskej akadémie vied a dosiaľ slúži ako jej konferenčné centrum. Je teda obývaným objektom a nie klasickým pamiatkovým zámkom, v ktorom sa robia hromadné prehliadky. Pre verejnosť je sezónne čiastočne prístupný - v júli a auguste denne a v máji, júni a septembri len v nedeľu. Verejnosti voľne prístupný je okolitý rozľahlý anglický park, ktorým prechádzajú aj turistické značky a cyklotrasa.

Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty. Chránené územie vyhlásené v roku 1976 v troch izolovaných areáloch na väčšine územia jadrového pohoria Malé Karpaty medzi Devínom a Novým Mestom nad Váhom na juhozápadnom Slovensku. Horské územie - väčšinou náhle sa dvíhajúce z oboch susediacich nížin - s nadmorskými výškami kulminujúcimi vrchom Záruby (768 m) nad Smolenicami budujú najmä žuly, vápence, kremence, fylity a amfibolity. Nachádza sa tu osem krasových oblastí s približne 300 jaskyňami, z ktorých je jediná sprístupnená so sprievodcom (Driny) a dve nevelké (Deravá skala a Veľká pec) sú verejnosti voľne prístupné. Podstatnú časť pokrývajú listnaté lesy s bukom, dubom či hrabom, na skeletnatých podložiach tiež jaseňom, javorom horským a lipou. Miestami sa vyskytuje nepôvodný gaštan jedlý, borovica čierna, teplo- a suchomilné travinno-bylinné porasty, skalné a sutinové spoločenstvá, vzácne i rašeliniská a slatiny. Najvyššie časti najmä na obalových a príkrovových štruktúrach ako aj krasové areály sú turisticky veľmi atraktívne a frekventované. V rámci oblasti leží takmer dvadsať rôznych veľkých území európskeho významu (najrozsiahlejšie sú: Devínske Karpaty, Homolské Karpaty, Kuchynská hornatina a Biele hory) a dva veľké areály z nej zaberá chránené vtáčie územie Malé Karpaty (obe kategórie sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Smolenický kras
2. Jaskyňa Driny
3. Rastlinstvo a živočíšstvo
4. História lesného závodu Smolenice a lesného hospodárstva
5. Ťažba a spracovanie dreva
6. Geomorfológia a Hlbočiansky vodopád
7. Mníchove diery a vznik krasu
8. Geológia územia

Úvodný (prvý) informačný panel o náučnom chodníku stojí duplicitne aj mimo trasy náučného chodníka pri kostole v Smoleniciach.

6. Geomorfológia a Hlbočiansky vodopád

Dolina Hlbočia je najtypickejšou povrchovou formou Smolenického kraja. Je to taká jediná krásnou pohľadovo dolina v Malých Karpatoch. Dolina je hlbočká 40-100 metrov a vznikla chemickou a mechanickou (eroziou teplej vody) Nad dolinou v blízkosti Vlčarne sa nachádzajú svietničky (prameň), ktoré v minulosti dymovali spomínanú dolinu. Po ich čiastočnom zachytení grófom Pálffy v rokoch 1890-1895 na úcty ľutého vodovodu sa z nich ich prítok do doliny na minimum.

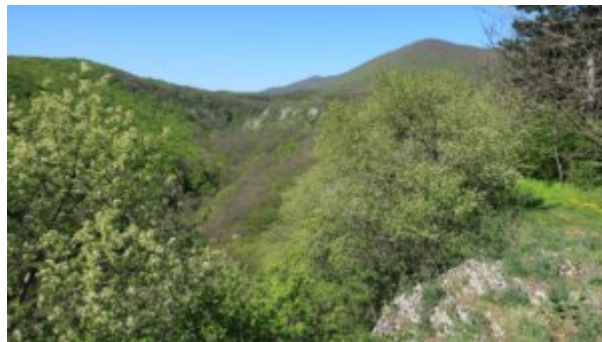

Občasný vodný tok dotovaný atmosférickými zrážkami pri topení snehu a výdatných dažďoch vytvára najmä počas jari na okolitej strane 9 metrov vysoký vodopád. Vodopád Pavla vďaka, ktorý je vytvorený na padlinových výškových výškových je jediným obľúbeným vodopádom v Malých Karpatoch.

V blízkosti vodopádu sa nachádza skúška výškových strán. Je zaujímavé tým, že tu bol na jednom z malých miest na Slovensku paleomagnetická sonda srovnávaná metódou dĺžkovej veľkej hranice jarkého a kriedového útvaru, sponí 143 miliónov rokov.

Teplota nad vodopádom sa chemickým rozpúšťaním a mechanickým pohybom vody za pomoci kamenov, drôk a perky, ktorý som prinášal silný povrchový tok vytvoril krúžkové hore nazývajú aj kotlíky. Dosa-hujú priemeru až 1,5 metra.

Voda sa po niekoľkých metroch pod vodopádom teče v zvlášť porovnaní a ďalej pokračuje podzemným vodným tokom. Vytvára sa až v niekoľkých svietničkách v okolí Smoleníc. Dá sa predpokladať, že tento podzemný vodný tok mohol za ťažkých okolností vytvoriť sieť vodných jaskýňových priestorov. Je iba na jaskýňových priestoroch, čo do týchto priestorov vlní kľučka roka.

- 1 Náučný chodník Smolenický kras
- 2 Náučný chodník Smolenický kras
- 3 Jaskyňa Driny
- 4 Rastlinstvo a živočíšstvo
- 5 História lesného závodu Smolenice a lesného hospodárstva
- 6 Ťažba a spracovanie dreva
- 7 Geomorfológia a Hlbočiansky vodopád
- 8 Mnichove diery a vznik krasu
- 9 Geológia územia

